

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pastorale Missionariorvm

Verjuys, Jean-Baptiste

Antverpiæ, 1682

Tractatus IX. De Pœnitentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41565

TRACTATUS IX.

De Pœnitentia.

ARTICULUS I.

Utrum aliqui casus reservati sint Missionariis?

Resp. Negativè. Quod clarissimè pater in facultatibus concedi solitis à S. Sede Missionariis Reguaribus. Videl. *Abfolvendi ab heresi, & Apostasiâ à fide, & à Scismate, quoscumque etiam Ecclesiasticos, tam seculares, quam Regulares in foro Conscientiæ tantùm. Item, Abfolvendi à casibus Sedi Apostolicæ reservatis, etiam in Bulla Cœna contentis.*

Nullos autem casus novi quos sibi unquam in illis partibus Episcopi aut Vicarii Generales reservâtunt. Nec jam ibi amplius locum habet reservatio præcedentium Episcoporum, antequam illa loca ab obedientiâ Sedis Apostolicæ deficerent.

Quod notandum est pro multis civitatibus & pagis qui à paucis annis propriis suis Episcopis suberant. Uti factum est in Diœcesi Sylva-Ducensi & in totâ Majoriâ. Cujus ratio est, quia

Q 6

quia

RAC.

quia facultates suprapositæ Sedis Apostolicæ ad illa etiam loca jam se extendunt, cum eadem ibi sit ratio. Tum etiam, quia summus Pontifex concedens facultatem absolvendi ab omnibus sibi reservatis etiam in Bulla Cænæ, censetur etiam facultatem dare absolvendi à reservatis quondam Episcopis, qui enim concedit id quod majus est, censetur etiam concedere id quod minus est.

Advertendum tamen quòd Missionarii non debeant esse ad eò faciles ad absolvendum à casibus reservari solitis: Quando enim Ecclesia reservat gravissimos aliquos casus, id facit in bonum Pœnitentium, ut magis à similibus peccatis reservatis absterreantur, & efficaciori proposito emendationis conterantur, & cognoscant verè gravia esse quæ Ecclesia solet reservare. Licet igitur ob urgentes rationes in illis partibus illa reservatio sit ablata, per facultatem ab illis casibus absolvendi; cavere tamen debent Missionarii ne facilè nimis manus imponant; sed talia peccata pro gravitate suâ ponderent, & dum opus judicaverint, differant absolutionem.

ARTICULUS II.

Vtrum recens conversus explicare debeat peccata ipsi hæresi involuta ?

Sensus quæsitus est, an ille qui ab hæresi convertitur, in primâ suâ confessione specialiter exprimere debeat peccata quæ commisit contra præcepta Ecclesiæ, v.g. quòd non sit annuè confessus tempore hæresis, quòd non communicaverit circa Pascha, quòd non audiverit Sacrum diebus festis, quòd non jejunaverit, & similia.

Resp. Negativè. Quia eo ipso quo confitetur se eòsque vixisse in hæresi, virtualiter dicit se nulla præcepta Ecclesiæ toto illo tempore observâsse. Eo modo quo is qui per aliquot annos vixit in continuâ fornicatione, non debet exprimere tactus & oscula, & alia quæ fornicationem regulariter comitantur, aut potius in ipsâ involvuntur.

Satisfit igitur per confessionem aliorum peccatorum, Nisi specialem aliquem contemptum Ecclesiæ, aut blasphemias, aut calumnias contra Ecclesiasticos plus quàm regulariter ab hæreticis fit, effutiverit, aut scandalum dederit, aut alios perverterit; quod Confessariorum prudentiæ committitur.

ARTICULUS III.

Vtrum ob multitudinem Pœnitentium absolutio dari possit non integrè confessis ?

QUòd aliquando dari possit absolutio non integrè confessis, est certum, si hoc necessitas requirat, Videl. si pœnitens dicto uno alterovè peccato perdat loquelam, aut in naufragio aut simili mortis periculo, quando multi audiendi sunt, qui singuli non possint in tam brevi tempore omnia sua peccata confiteri, imò tunc sufficeret unum solum exprimere peccatum etiam veniale, si non possit non nisi publicè aliis audientibus confessio fieri.

Alios casus omitto qui se tenent ex parte pœnitentis, videl. periculum infamiæ aut gravissimi damni.

Solum hic moveo casum quando in die valde solemnè v. g. Paschatis aut Natalis Domini, aut similibus, tantus est populi concursus, ut omnes integrè audiri non possint, eò quòd Confessarius solus sit, & (uti fit passim in Missione) debeat prædicare & Sacrum cantare seu dicere, an tunc liceat absolute non integrè confessos, post confessionem unius aut alterius peccati, sicut in naufragio. Eò quòd censeari possit quædam moralis

neces.

DE PÆNITENTIA. 369

necessitas, aut impossibilitas omnes audiendi.

Resp. Nullatenus hoc licere, nec per talem confessionem satisfieri. Nulla enim tunc est necessitas; qui enim illo die audiri non possunt, altero die poterunt confiteri. Nec obstat quòd solemnitas aliqua sit cui annexa est indulgentia plenaria, quam non nisi confessus & communicans illâ die lucrari potest. Illa enim non est etiam necessitas ratione cuius fieri possit non integra confessio. Nec etiam refert quòd sit fortè ultima dies, quâ impleri possit præceptum de annuâ confessione aut communione; non enim faciet contra illud præceptum confessionem differendo, donec ipsam integrè possit facere. Nisi fortè ex præviâ negligentia, quando prævidit illud impedimentum superventurum.

Maximum etiam sequitur inconveniens ex contrariâ sententiâ, & intolerabilis abusus; quia graviores peccatores non solent nisi in gravioribus solemnitatibus confiteri, imò sæpè non nisi semel in anno circa Pascha; & cum tunc præcipuè soleat esse tantus populi concursus, si satisfacere possint unum vel alterum peccatum confitendo, fiet ut nunquam integrè confiteantur, subdicendo graviora peccata.

Imo qui in casu naufragii aut aliâ simili necessitate non possunt integrè confiteri, tenentur quàm primum habitâ opportunitate reliqua peccata clavibus Ecclesiæ submittere, quod in casu nostro non est ab illis peccatoribus

ribus

ribus expectandum, qui gaudent quòd sic possint evadere.

Reprobanda est igitur talis praxis (si apud aliquos exerceatur) ne dum necessitas urgetur, Sacrilegium committatur.

ARTICULUS IV.

Quid agendum sit cum pueris venientibus ad confessionem?

MUltoties anguntur confessarii quid agere debeant cum pueris, in quibus invenitur sæpè parva capacitas, & tamen apparet obligatio saltem ad annuam confessionem; & quid si sæpius ultra obligationem veniant ad confitendum? Pro cuius resolutione, in primis certum est, quod quando capaces sunt ad peccandum mortaliter, præcepto annuæ confessionis obligentur. In c. enim *omnis utriusque* ex Lateran. Concil. sub Innoc. III. & in Trid. sess. 14. c. 5. Omnes Christi fideles postquam ad annos discretionis pervenerint, obligantur semel saltem in anno, proprio Sacerdoti confiteri, aut alteri ex ipsius permissione, aut S. Sedis privilegio. A quo præcepto nulla ætas excipitur eorum qui in peccatum mortale lapsi fuerint, nam ex hoc ipso satis apparet illos sufficienter rationis discretionem esse affecturos.

Hujus

DE PÆNITENTIA. 371

Hujus autem discretionis probatio spectat ad prudentiam Confessariorum, non solum ex ætate septem annorum, quando regulariter talis discretio inchoatur, & præsumitur adesse; sed multo magis ex ingenii & educationis qualitate, quia multi post eam ætatem, alii etiam antea, illam discretionem attingunt, ut non tantum venialiter, sed etiam mortaliter peccent, prout exemplum adfert S. Greg. lib. 4. Dial. c. 18. de puero quinquennali in blasphemis moriente ac damnato.

Postquam autem Confessarius consideratis circumstantiis reperit puerum verè & deliberate commississe peccatum mortale quod confitetur, ulterius examinare debet, utrum verè de illo doleat, non ex motivo verè humano videl. ex timore punitionis paternæ, sed supernaturali per fidem cognito, & utrum sufficienter cognoscat per Sacramentum Pœnitentiæ illud peccatum esse remittendum. Sunt enim passim aliqui adeò naturâ vagi, & malè educati, & instructi, ut licet satis dispositi sint ad mortaliter peccandum, non tamen ad verè dolendum, aut credendum virtutem hujus Sacramenti: nec tales sunt ut tam brevi tempore à Confessario ad debitam Pœnitentiam possint disponi. Et tibi est maxima Confessariorum anxietas, dum ab una parte necessitatem vident ut absolvantur, & ab alterâ parte incapacitatem veri doloris: sine quo absolutio Sacramentalis ipsis non potest prodesse.

Si

Si igitur videant quasi moraliter certò, quod non sint sufficientes pro habendo dolore requisito remittendi sunt sine absolutione cum admonitione, ut procurent ut aut in Catechismo, aut alio modo instruantur; aut si fieri possit sæpiùs redeant ut ab ipso Confessario instruantur. Si autem talia signa præbeant quibus occasionem præbent dubitandi, sub conditione sunt absolvendi, maximè in mortis articulo, quia in casu necessitatis in dubio inclinandum est in favorem animæ.

Si verò sæpius ad confessionem veniant sine peccatis mortalibus, non facile Sacramentalis absolutio, sed benedictio est danda: aut saltem non nisi sub conditione debitæ dispositionis, ne sine causâ fructu hujus Sacramenti frustrentur. In nulla autem re magis debent Catechistæ, aut alii instructores esse solliciti, quàm ut pueros instruant ad bene confitendum, & salutariter dolendum de peccatis, ne illius defectu æternaliter damnentur, & interea defectu gratiæ de uno peccato in alia incidant.

Caveant autem ne pueros perterrefaciant minis humanæ pœnæ, ne assuescant potius ex illius metu, quàm ex supernaturali motivo dolere.

ARTICULUS V.

Vtrum validè absolvat Confessarius complicem suam in carnali copula ?

R Es illa maximè cavenda, & periculosa est in partibus missionis. Hanc difficultatem sic breviter resolvit S. Th. in 4. dist. 19. q. 1. art. 3. q. 2. ad. 1. Et habetur in suppl. q. 20. a. 2. 1. *Dicendum quod in tali casu nec Sacerdos debet audire confessionem mulieris, cum quâ peccavit, de illo peccato, sed debet ad alium mittere, nec illa debet ei confiteri, &c. Tum propter periculum, tum quia est minor verecundia: si tamen absolveret, absoluta esset.*

Quæ ultima verba sunt intelligenda in occasione, ubi abest periculum reincidendi, v. g. si semel tantùm ex merâ fragilitate lapsi sint, & ad mentem redeuntes veram faciant pœnitentiam. At si sæpius reincidant, vix est possibile quod talis confessio non sit sacrilega, vel defectu doloris, vel præcipuè ratione periculi novæ complacentiæ; vel ex parte foeminae confitentis, vel ex parte Sacerdotis, Adest etiam periculum diutius in eodem peccato perseverandi. Ideo Fagundez præc. 2. lib. 4. c. 3. n. 15. dicit esse peccatum mortale talem confessionem audire. Idem tenet Pontius de Matrim. lib. 7. cap. 38. n. 3. ubi gravissimè hoc malum meritò exaggerat.

Et

Et in Conc. Mediolan. VII. tit. de Sacram. Pœnit. expressè sub pœnâ excommunicatio- nis latae sententię prohibetur, nequis complicitis criminis confessionem excipiat. Ut refert Bonac. de Pœnit. q. 7. p. 5. §. 5. n. 10.

Nec refert quod dicatur, quod flammæ libi- dinis censeantur extinctæ, quando veniunt ad confessionem. Ut enim inquit S. Hieron. Epist. ad Amand. *Sola libido, etiam in ipso tempore pœnitendi, præteritos stimulos patitur, & titillationem carnis, & incentiva peccati.*

Referam hîc verba Pontii ubi supra, Res est periculis plena, & occasio committendi non pauca sacrilegia. Quem enim animum esse cogitas & Confessario & Pœnitenti, qui libi- dine inardescunt, amicitia & familiaritate te- nentur; cum & pœnitens animum suum illi aperit, quem tenerè diligit, & ea repetit, in quibus pariter delectati fuerunt; & Confessarius in cotribunali, in quo nullum mendacium dici potest, nudum videt amicæ pectus? Itaque, inquit ratione periculi novi consensûs, & com- mittendi sacrilegii, istud illicitum assevero. Hæc Pontius.

Neque excusat necessitas, ne magnam ve- recundiam subire cogatur apud alium Con- fessarium: nam hoc sequitur ex quâcumque confessione, nemo enim gravia confitetur pec- cata, quin debeat subire pudorem & verecun- diam apud Confessarium. Imò si verè pœni- teat, malle debet hanc verecundiam subire
apud

apud alium Sacerdotem, quàm cum minorⁱ pudore apud suum complicem se exponere periculo invaliditatis pœnitentiæ & sacrilegii.

Tandem etiam longâ experienciâ comper-
tum est ferè omnes similes confessiones tan-
dem factas esse sacrilegas, novis carnis titilla-
tionibus & pollutionibus fuisse fœdatis in ipso
actu confessionis: & sic plurimis annis aliquos
in sacrilegæ libidinis cæno se volutasse, ex
malitiâ Confessariorum & pœnitentium sim-
plicitate aut simili libidine, quod quàm sit
abominandum, non est qui facilè non perpen-
dat.

ARTICULUS VI.

*De satisfactione in confessione pro gravi-
bus peccatis injungendâ.*

Concil. Trident. sess. 14. de Pœnit. c. 8.
graviter circa satisfactionem injungen-
dam monet Confessarios his verbis: *Debent
Sacerdotes Domini quantum spiritus & pru-
dentia suggererit, pro qualitate criminum, &
pœnitentium facultate salutare & convenientes
satisfactiones injungere, ne si fortè peccatis con-
veant, & indulgentiùs cum pœnitentibus agant,
levissima quædam opera pro gravissimis delictis
injungendo, alienorum peccatorum participes
effi-*

efficiantur. Habeant autem præ oculis ut satisfactio quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem, &c. Ad quæ verba bene attendant, & cum timore perpendant omnes Confessarii, ne alienorum peccatorum participes efficiantur. Et ne sæpius cum Propheta clamare debeant: *Ab alienis parce servo tuo.* Quod omnes animarum curam habentes debet detertere.

Quales autem olim in Ecclesiâ impositæ fuerint peccantibus penitentia, videri potest in jure Canonico: c. *Qui pejerat* Et c. *Qui compulsus*, ubi per juro statuitur ut quadraginta diebus in pane & aquâ pœniteat, præter similes abstinentias & alias pœnitentias per septem sequentes annos. Et in Conc. Ancyrano celebrato anno 308. c. 16. Aliquibus statuitur tempus pœnitentiæ ad 15. annos, aliis ad 20. aliis etiam ad 25. imò aliquibus usque ad finem vitæ. Item cap. 20. imponitur adulteris pœnitentia septem annorum. Et cap. 22. homicidis voluntariis usque ad finem vitæ Vide Caranza in sum. Concil. pag. 26. & sequent.

Concil. Elibert. quod erat Provinciale circa tempora Sylvestri primi, similes statuit pœnitentias c. 7. *Si quis fidelis post lapsum mœchia, post tempora constituta, actâ penitentiâ denuò fuerit fornicatus, placuit eum nec in sine habere Communionem.* Videatur etiam cap. 12. de mulie-

DE PÆNITENTIA. 377

mulieribus quæ lenocinium fecerint. Et c. 13. de Virginibus Deo Sacratis. Et cap. 14. de Virginibus sæcularibus si mœchatæ fuerint. Carança ubi sup p. 39.

In Conc Niceno 1. Sub Sylvestro Can. 11. Negantibus fidē imponuntur decem anni pœnitentiæ, aut pauciores, prout levius vel gravius delinquerent. Ita similiter in aliis Conciliis.

Modus autem quo hæc pœnitentia fiebat regulariter septem annis, hic erat: Toto illo tempore sequestrabantur pœnitentes à communione. Insuper & jejuniis & abstinentiis in cinere & cilicio vacabant, & publicè in Ecclesiâ lamentabiliter comparebant. Moderatio tamen relinquebatur Episcopis facienda secundum signa doloris & humilitatis. Quarum pœnitentiarum ab omni antiquitate in Ecclesiâ plurima sunt exempla & testimonia.

Fateor quod publicæ illæ pœnitentiæ correspondebant publicis peccatis, inde tamen colligi potest, quales pro foro secreto Sacramenti statui deberent, si rigori primitivæ Ecclesiæ Confessarii se conformarent. Sed partim ex nimia ipsorum indulgentiâ, & partim ex infirmitate temporum nostrorum factum est, ut nimis remittatur antiqua illa severitas satisfactionum. Uti bene notat noster Petrus à Soto tractatu utilissimo de Institut. Sacerd. tit. de Sacramentali satisfactione lect. 2. Olim enim dum ferveret charitas fidelium, etiam illi qui ex fragilitate labebantur in peccatum,

catum, ferventiori dolore convertebantur, & nullam satis gravem pœnitentiam existimabant, ut pro gravitate peccati satisfacerent; satis benignè secum agi arbitrantur, quod vel sic multò graviore purgatorii pœnas, (omnes præsentis vitæ pœnitentias longè excedentes) possent evadere, aut saltem diminuere. Modò verò frigescente omninò charitate condescendit Ecclesia pœnitentium infirmitati, mavult enim modicâ impositâ pœnitentiâ reliquum divino iudicio in purgatorio relinquere, ubi amplius peccari non poterit, quàm per rigidioris satisfactionem hic subeundam, à Sacramento Pœnitentiæ abstrahere.

Saveant tamen Confessarii ne nimiam indulgentiam ex humano respectu, dum parcunt aliis, imponendo leviores pœnitentias, sibi noceant, & monente Concilio Trid. aliorum peccatorum fiant participes.

Missionarii autem non facillè iudicent mitius cum fidelibus in illis partibus esse agendum; ne ibi hæretici, qui omnia indagant, ut undequaque suum venenum exsugant, sicut olim improbabant nimiam in recipiendis pœnitentibus severitatem, modò irrideant nimiam ad satisfaciendum pro gravibus peccatis pœnitentiæ levitatem. Imò timendum est illam tantam antiquæ Ecclesiæ relaxationem potius provenisse ex humano respectu, & adulatione Sacerdotum, quàm ex ipsorum

fide

D
fidelium
enim
illis p
in Co
dum l
in hoc
ciendu
opera
ctoria
sunt m

A
Quali

P Ra
fa
beant e
Trid. ex
quiri
torum
non po
Pulc
4. dist. r
ubi sic
& ad p
satio fit
per eam.

fidelium pœnitentium infirmitate. Ipsimet enim non rarò scandalizantur, maximè in illis partibus, dum non inveniunt debitam in Confessariis ad corripiendum & puniendum libertatem. Certum est autem quod vel in hoc sæculo, vel in futuro adæquatè satisfaciendum sit; minori autem hïc solvitur per opera quæ simul sunt meritoria & satisfactoria, quàm in purgatoriis pœnis quæ non sunt meritoria.

ARTICULUS VII.

Qualia opera pro satisfactione Sacramentali sint imponenda?

PRæter omne dubium est, quod opera satisfactionis in confessione injungenda debeant esse pœnalia, quod in primis à Concil. Trid. exprimitur loco supra citato, dum requirit satisfactionem ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem. Quæ non potest esse nisi per opera pœnalia.

Pulchram etiam rationem habet S. Th. in 4. dist. 15. & refertur in supplemento q 15. a. 1 ubi sic discurrit: *Satisfactio respectum habet, & ad præteritam offensam, pro quâ recompensatio fit, & etiam ad futuram culpam, à qua per eam præservamur: & quantum ad utrum-*

R

que

que exigitur quod satisfactio per opera pœnalia fiat. Recompensatio enim offensa importat adæquationem, quam oportet esse ejus qui offendit, & ad eum in quem offensa commissæ est. Adæquatio autem in humanâ justitiâ attenditur per subtractionem ab uno, qui plus habet justo, & additionem ad alterum cui subtractum est aliquid. Quamvis autem Deo, quantum est ex ejus parte, nihil substrahi possit, tamen peccator quantum in ipso est, aliquid ei subtrahit peccando. Vnde oportet ad hoc, quod recompensatio fiat, quod aliquid substrahatur à peccante per satisfactionem, quod in honorem Dei cedat. Opus autem bonum ex hoc quod sit hujusmodi, non substrahit aliquid ab operante, sed magis perficit ipsum. Vnde subtractio non potest fieri per opus bonum, nisi pœnale sit: Et ideo ad hoc quod aliquid opus sit satisfactorium, oportet quod sit opus bonum, & in honorem Dei sit, & pœnale ut per hoc aliquid peccatori substrahatur. Similiter etiam pœna à futurâ culpâ præservat; quod non faciliè homo ad peccata redit, ex quo pœna expertus est. Vnde secundum Philosophum, pœnæ medicinae sunt.

In 2. autem articulo inquit utrum flagella hujus vitæ possint esse satisfactoria? Et respondet affirmativè: Quia recompensatio offensa præterita potest fieri ab eo qui offendit, & ab alio. Quando autem fit ab alio, talis recompensatio, vindicationis magis quàm rationis satisfactionis habet, unde si flagella

pro peccatis à Deo infliguntur, fiant aliquo modo ipsius patientis, rationem satisfactionis accipiunt: sunt autem ipsius, in quantum ea acceptat ad purgationem peccatorum, eis utens patienter. Si autem omnino eis per impatientiam disentiatur, tunc non efficiuntur aliquo modo ipsius, & ideo non habent rationem satisfactionis, sed vindicationis tantum. Et quia difficile est cum perfectâ resignatione & patientiâ divinâ flagella & tribulationes suscipere, ideo alia opera adjuncta sunt.

Eodem modo etiam possunt applicari alia bona opera ad quæ aliquis ex obligatione æquidem tenebatur, videl. jejunia quadragesimæ, auditio Missæ diebus festis, & similia; non tamen consultum est, illa sola imponere, ne inde minus ponderet pœnitens peccata commissa, dum pro pœna suscipit illa, ad quæ alio titulo tenebatur.

His jam præmissis descendendo ad opera quæ specialiter injungenda sunt; S. Th. ubi supra, enumerat tria genera bonorum quæ à Sanctis Patribus judicantur pro satisfactione esse maximè congrua, videl. orationem, jejunium, & eleëmofynam: secundùm quod sunt tria bona hominis naturalia, bona animæ, bona corporis & bona exteriora. Quia autem satisfactio debet talis esse per quam aliquod bonum nostrum à nobis ipsis subtrahimus, ad hæc tria omnia opera satisfactionis reducuntur, sicut etiam omnia genera peccatorum re-

ducuntur ad tres causas, videlicet, concupiscentiam carnis contra quam est jejunium; & concupiscentiam oculorum, contra quam est eleemosyna; & superbiam vitæ, contra quam est oratio. Aliam insuper subjungit congruitatem: quia omne peccatum committimus vel in Deum, pro quo fit satisfactio per orationem: vel in proximum, & contra hoc ordinatur eleemosyna: vel in nos ipsos, & contra hoc ordinatur jejunium. Objicit autem sibi inter cætera, duo argumenta, ex quorum solutione hæc materia non parum elucidatur. Primum est contra orationem: opus quippe satisfactorium, uti dictum est, debet esse pœnale, oratio autem pœnalis non est, imo potius delectabilis, secundum illud Jacobi 5. v. 13. *Tristatur aliquis vestrum, oret.* Respondet dupliciter, 1. Quod oratio satisfactoria consistat in gemitibus, & fletibus, & talis oratio est pœnalis. Ex quo colligitur quàm malè fiat satisfactio pro magnis peccatis per quinque vel sex orationes dominicas, ore tantum prolatas, sine gemitibus & interiori afflictione cordis, unde consultum est ut cum orationibus vocalibus, aliquando aliqua ad humilitatem conducunt, qualia sunt percussiones pectoris, osculationes terræ, expansiones brachiorum aut similia, ne sine ullo sensu tanquam psittaci paucas illas orationes pronuntient. 2. Respondet, Quod licet oratio

beat suavitatem spiritûs , habet tamen afflictionem carnis , quia ut dicit Gregor. supr. Ezech. hom. 14. Dum crescit in nobis fortitudo amoris intimi , infirmatur proculdubio fortitudo carnis ; unde & nervus femoris Jacob ex luctâ angeli emarcuisse legitur Gen 32. Quàm procul hinc abest recitatio brevissimæ orationis. Interna mentis intentio requiritur , ut inde caro quodammodo infirmetur. Unde sæpè apta erit pœnitentia si injungantur reiterati actus contritionis , per aliquot dies , cum aliqua meditatione ad illos conducente.

2. Arg. S. Thomæ est ; Quia sunt alia opera bona quæ magis directè videntur peccatis adversari , videl. flagella seu disciplinæ , peregrinationes , vigiliæ & similia. Respondet : Quod quidquid ad afflictionem corporis pertinet , totum ad jejunium referatur , & quidquid in proximi utilitatem expenditur , totum habet rationem Eleëmofynæ , & similiter quicumque actus patriæ seu religionis accipit rationem orationis. Quibus insinuat quod etiam sæpè injungendæ sint tales satisfactiones per disciplinas , peregrinationes , jejunia , vigilias & similia. Sed in hoc cautè & prudenter debet procedi , ne pauperibus vix habentibus quod comedant , aut graviter laborantibus injungantur gravia jejunia : Et debilibus disciplinæ , cilicia aut graves peregrinationes. Sed discretè considerandus est status & cōditio pœnitentiû.

R 3

Quan-

Quantum ad divites nullum judico tam efficacax opus satisfactionis, quàm Eleëmofynam: nihil enim illis hominibus (ut plurimum avaris) adeò pœnale est, quàm pecuniam effundere, quæ ipsis quodammodo est sanguis affectûs sui. Ac proinde valde suadendum est ut ipsis regulariter pro peccatis Eleëmofynæ imponantur majores vel minores, secundùm gravitatem peccatorum, & divitiarum abundantiam.

Cavendum tamen ne Confessarii illas Eleëmofynas vel sibi vel suorum necessitatibus velint applicari; ne dum alienæ avaritiæ student medicinam adhibere, ipsimet sibi similia vulnera infligant, aut saltem ansam tribuant, minus rectè de suâ intentione judicandi.

Contra peccata carnis imponendæ sunt macerationes, tum quia pœnitens in illo genere debet minus habere, in quo per excessum plus habuit, Deum offendendo. Tum etiam quia pœnitentiæ non solùm debent esse satisfactoriæ, sed etiam medicinales, non enim Sacerdos in confessione tantùm judicem agit, sed etiam medicum.

Pro aliis peccatis, v. g. odii, invidiæ, superbiæ, iracundiæ & similibus plurimum valent opera humiliationis, cum illa peccata ex superbiâ & amore proprio trahant originem; tum etiam quia diabolus qui homines ad peccandum allicit, nullâ re magis, quàm per actum humilitatis superatur.

X. DE PÆNITENTIA. 385

Tempore autem Jubilæi, aut diebus quibus^s lucrari possunt Indulgentias, leviora possunt^t opera injungi, in quantum sunt satisfactoria. cum per Indulgentias pœnæ peccatis debitæ remittantur: non verò in quantum medicinæ sunt.

Advigilent igitur bene Confessarii, ut in hoc muneri suo exactè satisfaciant, memores semper cujus vices in tribunali illo exerceant, qui in die judicii ab illis exiget, si ex humano affectu, non rectè in hoc processerint. Imò ipsi etiam pœnitentes contra ipsos insurgent, quod ex ipsorum nimiâ indulgentiâ, vel diutius in peccatis perseveraverint, vel gravioribus tormentis in purgatorio fuerint purgandi. Sicut merito contra suum medicum insurgeret infirmus, si nimis ad suos clamores attendendo, blandè egisset contra malum, quod severiori remedio fuerat curandum, unde morbus diutius prolatatus, aut non ex toto fuerit ablatas.

Magnum bonum Ecclesiæ à bonis Confessariis dependet, unde merito quidam vir Sanctus aliquando asseruit, quod si ipsi darentur veri & idonei Confessarii, totam facile Ecclesiam in moribus reformaret.

ARTICULUS VIII.

*Vtrum absolvi possit moribundus qui nulla
signa pœnitentiæ dedit ?*

Hic casus sæpè potest in Missione contingere, quia autem multi moderni (ex antiquis enim vix aliquem invenio) in hac materiâ nimis temerariè procedunt, passim absolvendo, saltem sub conditione, putantes se obligari in illo statu sequi probabilem sententiam, proponam diversos casus, & ostendam quidnam in illis certum sit, & quid probabile, & quid improbabile

1. Casus est: Quando moribundus loqui non potest, ostendit tamen Sacerdoti præsentis signa doloris, utrum sit absolvendus?

Pro quo distinguendum est in illa doloris exhibitione; aliquando illa exhibet in ordine ad claves seu ad confessionem, ut si statim antea dum tenuiter loqui posset, dixerit Confessario se dolere de peccatis, & velle confiteri, & subito opprimitur, ita ut confiteri non possit. 2. Quando illa exhibet non in ordine ad confessionem (cujus nullam fecit, mentionem) sed tantum præsentem Sacerdote tundit pectus & dicit Miserere mei Deus, vel similiter.

Si primo modo illa signa sint exhibita, omnino est absolvendus, quia talis verè confiteatur, saltem in genere quantum potest, ac pro-

inde

inde est absolvendus. Licet enim illa signa non
 sufficerent extra articulum mortis, in illo ta-
 men articulo ob necessitatem prementem suf-
 ficiens fundamentum est absolvendi, cum ali-
 ter fieri non possit. Dices: Confessio & con-
 tritio sunt partes distinctæ Sacramenti Pœni-
 tentiæ, ac proinde cum talis moribundus tan-
 tum exhibeat actum contritionis, & non con-
 fessionis, non erit sufficiens ad absolutionem
 impendendam. Resp. Quod nihil obstat quod
 per eundem actum utrumque fiat, sicut in om-
 ni confessione interior contritio non aliter ex-
 hibetur quàm per dolorosam confessionem,
 qui enim dicit se dolere de peccatis, & petit
 remedium, per hoc censetur confiteri prout
 in tali casu possibile est.

Quoad 2. modum major est difficultas:
 Plurimi enim Auctores, videl. Suarez disp. 23.
 sect. 1. n. 13. Et Vasquez q. 91. a. 2. dub. 1.
 Et Bonacina, & alii tenent quòd absolvi non
 possit. Sic enim dicit Suarez: Non satis est ad-
 hibere signa contritionis, sed necessarium est
 illa adhibere in ordine ad Claves, quia contri-
 tio, vel manifestatio ejus per se non est suffi-
 ciens materia Sacramenti Pœnitentiæ, sed
 quando informat confessionē aliquā, cum quā
 perficit accusationē Sacramentalem, & hoc est
 exhibere signa in ordine ad claves. Ita Suarez.
 Dicendum tamen, quòd licet non constet
 utrum illa signa doloris ordinentur ad claves,
 quia hoc non potest infirmus exprimere, præ-
 su-

sumendum tamen est in favorem moribundi, & sic absolvendus est saltem sub conditione. Ita censet Layman lib. 5. tract. 6. cap. 8. Et Lugo de Sacr. Pœnit disp. 17 sect. 2. Ex dictis colligi potest quid dicerent præfati Auctores in casu quo moribundus nulla omnino signa exhibuisset, de quo infra.

2. Casus est, quando moribundus absente Confessario petiit confessionem, & signa doloris exhibuit; utrum possit à superveniente Confessario absolvi?

Negativè respondent auctores supra relati circa secundum modum, & præterea noster Petrus du Fay de Sacr. Pœnit q. 9. a. 3. disp. 3. ad 9. arg. Et Choquetius dissert. de Confess. per litteras cap. 7. n. 21. & Alvarez 1. 2. q. 19. a. 6. disp. 80. Qui tres sunt Ordinis nostri viri doctissimi; quibus etiam consentit Turrianus de Pœnitent. q. 9. a. 2. disp. 3. 2. dub. 4. quos omnes citat Diana p. 3. tract. 3. resol. 4.

Potissimum ipsorum fundamentum est decretum Clementis VIII. datum 2 Junii. 1602. quo prohibuit docere, quod liceat per litteras vel internuncium Confessario absenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere.

Alii autem, qui sunt in maximo numero, tenent talem posse & debere absolvi. Sic tenent etiam ex Thomistis S. Antoninus 3. part. tit. 10. cap. 2. Sylvester v. Confessor. 3. n. 16. Paludanus in 4. dist. 21. q. 2. a. 2. con. 2. la Cruz

in direct. conscientiæ p. 2. de Sacr. Pœnit. q 3. dub. 8. concl. 2. Sylvius, Layman, Pontius. Lugo & alii plurimi. Qui contra decretum Clementis adferunt Paulum V. in Rituali quod approbavit & auctoritate Apostolicâ toti Ecclesiæ proposuit, ubi sic habetur: *Si inter confitendum, veletiam antequam incipiat confiteri, vox & loquela agro deficiant, motibus & signis conetur Sacerdos, quoad fieri poterit, peccata pœnitentis cognoscere, quibus utcumque vel in genere, vel in specie cognitis, vel (si confitendi desiderium sive per se, sive per alios ostenderit) absolvendus est.*

Quomodo autem hoc Rituale non repugnet decreto Clementis VIII. latè enucleat Lugo ubi sup. sect. 4. qui ibi videatur: quidquid tamen sit de veritate, hæc secunda sententia, si non probabilior, saltem omnino probabilis est. Ac proinde illam potest, imò fortè debet Confessarius sequi, ne moribundus destituatur necessario Sacramento, quod probabiliter saltem conferri potest. Ac proinde tutissimè talis absolvi potest saltem sub conditione. Nec hoc est propriè per Internuntium confiteri, quod prohibitum est.

Præcipua autem difficultas est in 3. casu, videlicet si moribundus non petiit, nec dedit ullum signum pœnitentiæ, nec in præsentia Confessarii, nec aliorum qui de hoc possent testari. Aliqui moderni putant etiam talem esse absolvendum, dummodo constiterit quod

R 6

semper

semper Christianè vixerit, imo quòd absolvi debeat, eò quod suam sententiam judicent, saltem esse probabilem, & ita passim practicant.

Fundant autem se 1. in facto Clementis VIII. de quo referunt quod aliquando videns aliquem cadentem de summitate fabricæ S. Petri, ipsum absolverit dicendo: si es capax, absolvo te à peccatis tuis. 2. Quia Gregor. XV. antequam esset Pontifex, existens Archiepiscopus Bononiensis, memoriale edidit Confessoriorum, in quo cap. 1. de formâ Sac. Pœnitentiæ n. 16. id ita in praxi observari præcepit. 3. Etiam ratione: Quia homo qui Christianè vixit, in simili periculo constitutus, potest interius elicere actum attritionis, quo disponatur ad absolutionem Sacramentalem; ac proinde poterit saltem sub conditione absolvi. Pro quâ sententiâ tantùm invenio citatos Molfesium in sum. tom. 1. tract. 7. cap. 7. & Homobonum in exam. Eccles. p. 1. tr. 5. cap. 58. q. 84. Et Antonium de Litteraris. Multi autem moderni qui non scripserunt passim eandem tenent & practicant.

Respondeo tamen negativè, nec posse talem moribundum etiam sub conditione absolvi, eo quod hæc sententia non sit habenda pro probabili. Sic tenet ferè omnes Auctores: Vasquez q. 91. a. 2. dub. 1. n. 1. ubi dicit nullum esse qui contrarium teneat. Coninch disp. 5. n. 28. & disp. 7. dub. 10. n. 96 ubi expressè dicit oppositam sententiam non esse probabilem.

Lay.

Layman lib. 5. tract. 6. c. 12. n. 4. Regi-
 naldus. Turrianus, Henriquez, & P. Lugo ubi
 sup. tract. 17. sect. 3. Qui dicit, quod ex suis PP.
 Societatis nemo sit qui illam docuerit. Et licet
 Diana dicat quod aliqui teneant contrarium,
 asserit Lugo quod hoc tantū intelligi possit de
 aliquibus privatis Patribus, qui nō scripserunt.

Prob. nostra resolutio 1. Quia tam Decreta
 Pontificum, quàm Conciliorum non aliter ju-
 dicarunt moribundum absolvendum, quàm si
 desiderium confitendi per se, aut saltem per
 aliorum testimonia Confessario manifestârit:
 Unde sequitur quod si nulla omnino signa de-
 derit, absolvi non possit

Pr. 2. Ratione, ut puto, peremptoriâ: Non est
 probabile quod possit dari absolutio Sacramen-
 talis nisi præcesserit Sacramentalis confessio.
 sed Sacramentalis confessio non potest fieri nisi
 per aliqua signa exteriora, quibus pœnitens se
 accusat, igitur non est probabile quod talis
 possit absolvi. Maj. Prob. Quia cōfessio est pars
 essentialis Sacramenti Pœnitentiæ, sed non est
 probabile quod Sacramentum constare possit
 absque suis partibus essentialibus. Min. etiam
 Prob. Quia omne Sacramentum est signum
 visibile, seu sensibile, sed Sacramentum Pœ-
 nitentiæ non redditur sensibile nisi per signa
 exteriora partium suarum essentialium: Ipsa
 etiam contritio quæ est altera pars essentialis
 Sacramenti, redditur sensibilis per confessio-
 nem dolorosam, ergo ubi talis confessio non
 præ-

> R 7

præ-

præcedit, per signa sensibilia, non potest sequi Sacramentalis absolutio. Nec refert quod Christianè vixerit, quia ex hoc tantum sequitur quod præsumendum sit, quod si possit, eliquerit internam attritionem; hoc autem non sufficit sine confessione, quæ est altera pars essentialis; præterquam quod interior attritio non sufficiat, nisi per externa signa manifestetur: uti jam dictum est.

Dices cum Pellizatio, quem solum invenio ex PP. Societatis contrariam sententiam tenere ut probabilem, qui tomo 2. tract. 8. cap. 3. n. 116. dicit quod præterita vita transacta in observantia divinatorum mandatorum, & frequentatione Sacramentorum, saltem semel in anno, sit tacita quædam petitio Sacramenti Pœnitentiæ pro articulo mortis, sicut illa sufficit pro Sacramento extremæ Unctionis per hoc, quod non habuerit actum contrarium & quod testificatio & fama probitatis faciat interiorem dolorem, qui præsumitur adesse sufficienter sensibilis.

Resp. Quod tunc saltem absolvi non posset moribundus, nisi aliqui attestarentur de tali probitate, & quod Christianè vixerit, quod tamen qui hanc opinionem prædicant, non solent inquirere, sed passim absolvent etiam illos quos nunquam noverunt, & de quibus talia testimonia non habentur. Et dato quod ita esset; quis dicet talem censeri posse confiteri etiam de peccatis, quæ non

com-

commiserat, quando cognoscebatur sic vixisset. Ac proinde non video quomodo hæc sententia possit censi probabilis, ut illam Confessarius tunc sequi valeat. De Sacramento verò Extremæ Uctionis, imo & Baptismi longè alia est ratio, quia illa Sacramenta non constant actibus recipientium, tanquam partibus essentialibus, sicut Pœnitentia, cujus essentialis pars est Cōfessio quæ hîc nullatenus invenitur.

Ad argumenta supraposita Resp. ad 1. Quòd ipse Cardinalis Lugo ubi sup. n. 34. dicat se Romæ diligenter inquisivisse etiam ab ipsis qui ibi fuerant tempore Clementis VIII. & ab omnibus judicatum fuisse fabulosum quod ibi refertur.

Nec 2. aliquid urget ex Memoriali Bononiensi, particularis enim Ecclesiæ instructio nihil convincit. Imò, ut etiam ibidem refert Lugo, in constitutione Ecclesiæ Compostellanae ita contrarium mandatum fuit, ut gravis poena statuta fuerit illi qui auderet aliquem absolvere, qui non esset aliquod peccatum in particulari confessus, quia absolutio defectu materiæ valida non esset, sed sacrilega.

Ad 3. Satis patet ex dictis: quod interior actus attritionis non sufficiat, etiam cum præcedente vitâ Christianâ, quia illa non habet rationem confessionis essentialiter requisitam. Ex quibus omnibus patet temerariam esse absolutionem sic datam, cum contraria sententia careat omni fundamento probabilitatis.

TRAC-